

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP – 411.003.02.2015

D/15/502

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/15/502 – Stosowanie przez administrację publiczną instrumentów prawnych zabezpieczających interesy społeczne w procesie lokalizacji elektrowni wiatrowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	1. Elżbieta Mularczyk-Malec, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93437 z dnia 7 maja 2015 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 1-2)</p> 2. Andrzej Myrta, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 93442 z dnia 27 maja 2015 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 179-180)</p>
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Olszanka ¹ , 49-332 Olszanka, Olszanka 16
Kierownik jednostki kontrolowanej	Aneta Rabczewska, Wójt Gminy Olszanka ² <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 3-8)</p>

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

Organy Gminy Olszanka przeprowadziły procedurę uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego⁴ i miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego⁵ dla terenów planowanej lokalizacji elektrowni wiatrowych, obejmującego obszar 1 909,9 ha (20,6% powierzchni Gminy) oraz związaną z nimi prognozą oddziaływania na środowisko⁶ w sposób zgodny z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*⁷. Terminowo i w pełnym zakresie uzyskiwano wymagane opinie oraz dokonywano uzgodnień z organami i instytucjami oceniającymi przedkładane projekty dokumentów planistycznych. Wójt Gminy umożliwiał mieszkańcom wyrażanie opinii i stanowisk w sprawie zagadnień związanych z lokalizacją elektrowni wiatrowych, jednak zainteresowanie społeczeństwa na tym etapie było znikome. Prowadzona w tym zakresie dokumentacja formalno-prawna była rzetelna. Wojewoda nie stwierdził niezgodności podjętej uchwały w sprawie mpzp z przepisami prawa i po 30 dniach od opublikowania w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego stała się ona prawem miejscowym.

¹ Dalej: Urząd.

² Od 14 grudnia 2010 r. W okresie od 6 grudnia 2006 r. do 13 grudnia 2010 r. Wójtem Gminy Olszanka był Jerzy Dróbka.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Dalej: studium.

⁵ Dalej: mpzp.

⁶ Dalej: POS.

⁷ Dz.U. z 2015 r., poz. 199, dalej: ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym.

Zainteresowani mieszkańcy, po bezskutecznym wezwaniu Rady Gminy do usunięcia wad prawnych w podjętych uchwałach o zmianie studium i mpzp, złożyli w 2011 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu⁸ cztery skargi, z których trzy zakończyły się ich oddaleniem lub odrzuceniem przez WSA. Do czasu kontroli NIK nie została rozpoznana przez Naczelny Sąd Administracyjny⁹ skarga kasacyjna od wyroku WSA, który stwierdził nieważność uchwały nr XXXIV/211/2009 r. z dnia 1 grudnia 2009 r. w sprawie mpzp.

Gmina nie poniosła wydatków na opracowanie dokumentacji planistycznej wymaganej do zmiany studium i opracowania mpzp dla terenów planowanej inwestycji. Dokumentacja ta została przygotowana na zlecenie inwestora przez podmioty posiadające odpowiednie przygotowanie i doświadczenie zawodowe. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli finansowanie prac planistycznych ze środków inwestora zainteresowanego dogodnym dla siebie rozstrzygnięciem może potencjalnie negatywnie oddziaływać na rzetelność i obiektywizm podejmowanych rozstrzygnięć. W związku z przyjętymi w dokumentacji planistycznej rozwiązaniami, umożliwiającymi lokalizację lądowych elektrowni wiatrowych na terenie Gminy, do czasu kontroli nie wystąpiły zmiany wartości nieruchomości.

Protesty mieszkańców w sprawie lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenie Gminy po raz pierwszy ujawniły się po wydaniu w maju 2010 r. przez ówczesnego Wójta decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych¹⁰ dla realizacji przedsięwzięcia *Farma Wiatrowa Jankowice Wielkie*. Reprezentujące mieszkańców Gminy Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Opolskiej¹¹ podnosiło brak konsultacji społecznych oraz kwestionowało rzetelność i kompletność opracowanego przez inwestora raportu o oddziaływaniu inwestycji na środowisko¹², m.in. w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa dla awifauny i chiropterofauny, a także negatywnego wpływu na życie i zdrowie mieszkańców. Po wyczerpaniu procedury odwoławczej i uchynieniu poprzedniej DSU przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze¹³ sprawa wydania takiej decyzji wróciła do ponownego rozpatrzenia przez Wójta. Postępowanie administracyjne w sprawie wydania nowej DSU prowadzone jest przy aktywnym udziale mieszkańców Gminy.

⁸ Dalej: WSA.

⁹ Dalej: NSA.

¹⁰ Dalej: DSU.

¹¹ Dalej: TPZO, z siedzibą w Jankowicach Wielkich.

¹² Dalej: ROS.

¹³ Dalej: SKO.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Uzyskiwanie opinii i uzgodnień wymaganych przy lokalizacji lądowych elektrowni wiatrowych oraz podejmowanie uchwał w procesie lokalizacji tych inwestycji, ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia udziału społeczeństwa w tych procesach

Opis stanu
faktycznego

1.1. W dniu 30 października 2007 r. Rada Gminy Olszanka podjęła uchwałę nr XII/88/2007 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium Gminy Olszanka dla lokalizacji elektrowni wiatrowych. Obwieszczenie Wójta z 28 grudnia 2007 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium zostało zamieszczone w prasie lokalnej (tygodnik *Panorama Powiatu Brzeskiego*) w dniu 9 stycznia 2008 r. oraz wywieszane na tablicy ogłoszeń Urzędu oraz w czterech sołectwach¹⁴ w okresie od dnia 28 grudnia 2007 r. do 1 lutego 2008 r. Było to zgodne z przyjętym w Gminie sposobem informowania społeczeństwa o działaniach władzy lokalnej.

Zgodnie z § 9 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy z dnia 10 maja 2004 r. (ze zm.): *1/ uchwały Rady, postanowienia i zarządzenia Wójta, obwieszczenia i inne dokumenty, które podlegają ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty, podaje się do publicznej wiadomości mieszkańcom gminy poprzez wywieszanie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Gminy oraz wywieszanie na tablicach ogłoszeń w sołectwach. 2/ Ww. dokumenty mogą być również ogłaszane na zebraniach samorządu wiejskiego.*

(dowód: akta kontroli str. 13, 36-38, 83-85)

W ramach konsultacji społecznych w sprawie przewidywanej lokalizacji elektrowni wiatrowych do Urzędu wpłynęły dwa wnioski mieszkańców i radnych:

- 28 stycznia 2008 r. – protest mieszkańców wsi Przylesie, dotyczący szkodliwego oddziaływania na zdrowie mieszkańców i środowisko naturalne oraz ograniczeń dla budownictwa jednorodzinne i przemysłowego, wynikających z konieczności utworzenia 2 km strefy ochronnej,
- 31 stycznia 2008 r. – wniosek złożony przez trzech radnych Gminy Olszanka, dotyczący odsunięcia strefy ochronnej od terenów wsi Przylesie, wcześniej przeznaczonych pod inwestycje przemysłowo-rolne oraz od drogi nr 401, przy której możliwe jest powstanie osiedla domków jednorodzinnych. Radni zwrócili się również o odstąpienie od zamiaru utworzenia na terenie Gminy Olszanka strefy ochronnej dla farmy wiatrowej planowanej w Gminie Skarbimierz, z uwagi na fakt, iż Rada Gminy Skarbimierz nie podjęła uchwały w sprawie przystąpienia do zmiany studium w związku z lokalizacją elektrowni wiatrowej.

Ponadto do Urzędu wpłynęło dziewięć uwag i wniosków od instytucji i organów właściwych do uzgadniania i opiniowania projektu studium, dotyczących m.in. uwzględnienia: 1/ obszaru NATURA 2000 (Grądy Odrzańskie i rezerwat Przylesie), 2/ uwarunkowań w zakresie dróg A4, DW nr 401 i 458, przebiegu linii kolejowej 288 relacji Nysa-Brzeg, adaptacji linii WN 110 kV, 3/ przepisów odrębnych w zakresie ochrony zabytków wpisanych do rejestrów i ochronę stanowisk archeologicznych, 4/ aspektów ochrony środowiska gruntów przed zanieczyszczeniem oraz ujęcia wód podziemnych wraz ze strefami, 5/ lokalizacji linii

¹⁴ Sołectwa: Obórki, Jankowice Wielkie, Przylesie, Czeska Wieś.

15 kV i 110 kV, przewidywanej modernizacji linii 110 kV, podłączenia farmy wiatrowej poprzez linię 110 kV¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 39-45, 83-85)

Ww. wnioski mieszkańców i radnych oraz wszystkie uwagi i wnioski zgłoszone przez instytucje i organy do projektu zmiany studium zostały uwzględnione. Rada Gminy uchwałą nr XXIII/152/2008 z 28 listopada 2008 r. w sprawie zmiany uchwały nr XII/88/2007 dokonała zmiany granic studium dla lokalizacji parku elektrowni wiatrowych, polegającej na uściśleniu obszaru w rejonie miejscowości Przylesie, Obórki i Jankowice Wielkie. W uzasadnieniu do uchwały wskazano, że korekta granic opracowywanej zmiany studium poprzez odsunięcie od miejscowości Przylesie i Obórki umożliwi swobodne kształtowanie obszarów rozwojowych tych miejscowości, szczególnie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 401.

(dowód: akta kontroli str. 46-48)

Ogłoszenie Wójta o zmianie uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium Gminy Olszanka dla lokalizacji elektrowni wiatrowych zostało opublikowane w tygodniku *Panorama Powiatu Brzeskiego* z dnia 24 grudnia 2008 r. Obwieszczenie wywieszono na tablicach ogłoszeń w sołectwach: Przylesie, Obórki, Jankowice Wielkie i Czeska Wieś oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu. Wnioski dotyczące zmiany studium można było składać do dnia 21 stycznia 2009 r.

Wpłynęło pięć uwag i wniosków od instytucji i organów właściwych do uzgadniania i opiniowania projektu studium, w tym jeden nowy wniosek¹⁶ z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu¹⁷, dotyczący uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹⁸. Wszystkie wnioski i uwagi zostały uwzględnione w projekcie studium oraz w POS, sporządzonej w kwietniu 2009 r. przez pracownię projektową z Gdyni.

(dowód: akta kontroli str. 49-55, 56-58)

1.2. Powołana zarządzeniem Wójta nr WG-66/2008 z dnia 19 listopada 2008 r. gminna komisja urbanistyczno-architektoniczna opiniowała projekt zmiany studium na posiedzeniu w dniu 30 stycznia 2009 r. W wyniku analizy poszczególnych ustaleń zawartych w tym projekcie komisja wnioskowała m.in. o:

- uzupełnienie ww. projektu o uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu studium, wymagane zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy¹⁹,
- wprowadzenie stosownych zapisów i ustaleń odnoszących się do terenów wyznaczonych pod lokalizację elektrowni wiatrowych w rozdziale „Obszary funkcjonalne ...” do obszarów: systemu ekologicznego E, rolniczej przestrzeni produkcyjnej o symbolach RP i RZ, zabudowy funkcji wytwórczej o symbolach P,S,B i UR oraz w rozdziale „Kierunki rozwoju Gminy - zagospodarowanie obszarów funkcjonalnych”, również z uwzględnieniem wymogów ochrony ładunku przestrzennego i krajobrazu kulturowego,

¹⁵ Wymienione wnioski zostały zgłoszone przez: 1/ Dyrektora Wydziału Środowiska i Rolnictwa Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego, 2/ Zarząd Województwa Opolskiego, 3/ Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, 4/ Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, 5/ EnergiaPro O/Opole.

¹⁶ Pozostałe cztery uwagi były zgłoszone powtórnie.

¹⁷ Dalej: RDOŚ.

¹⁸ Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm., dalej: ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku.

¹⁹ Dz. U. Nr 118 poz. 1233.

- uwzględnienie w projekcie zmiany studium uwarunkowań wynikających z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia, zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia, zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 5 i 6 ustawy *o zagospodarowaniu przestrzennym* oraz określenie ich wpływu na ustalenia kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy, o których mowa w art. 10 ust. 2 ww. ustawy,
- oddalenie usytuowania turbin wiatrowych od istniejącej zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej w Gminie Olszanka, a jak najbliższej granicy z Gminą Skarbimierz,
- wskazanie maksymalnej strefy uciążliwości elektrowni wiatrowych oraz granicy oddziaływania,
- uwzględnienie ustaleń wynikających z POS.

Wątpliwości członków komisji budziło wyznaczenie tak dużych obszarów pod lokalizację elektrowni wiatrowych w bezpośrednim sąsiedztwie terenów mieszkaniowych, z uwagi na poziom hałasu emitowanego przez turbiny wiatrowe ich sąsiedztwo będzie prawdopodobnie bardzo uciążliwe dla budynków mieszkalnych. Zdaniem członków komisji przedmiotowy obszar zmieni swą funkcję z przeznaczenia rolniczego na tereny produkcji energii elektrycznej i powinno to być uwzględnione na rysunku poprzez zmianę symbolu terenu.

Komisja sformułowała ponadto uwagę, iż planowane elektrownie wiatrowe jako przedsięwzięcia mogące znacząco wpływać na środowisko wymagają sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, co wynika z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. *w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko*²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 59-63)

Wnioski i uwagi komisji zostały uwzględnione przy dalszym procedowaniu nad uchwaleniem zmiany studium, z wyjątkiem wprowadzenia do projektu:

- zapisów dotyczących elektrowni wiatrowych do obszarów RP, RZ, P, S, B i UR, gdyż dla parku elektrowni wiatrowych utworzony został samodzielny obszar EW/R,
- zmiany przeznaczenia gruntów z rolnego na tereny produkcji energii elektrycznej, gdyż teren nadal pozostaje rolny, a zmiany przeznaczenia są punktowe,
- informacji o konieczności sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko, gdyż taki raport sporządza się przed wystąpieniem o pozwolenie na budowę.

(dowód: akta kontroli str. 67)

1.3. Stosownie do wymogu określonego w art. 11 pkt 6 ustawy *o zagospodarowaniu przestrzennym* Wójt Olszanki przy piśmie z 26 maja 2009 r. skierował projekt zmiany studium do 18 instytucji i organów, w tym m.in. do Wojewody Opolskiego, Zarządu Województwa Opolskiego, Starosty Powiatowego w Brzegu, Urzędu Gminy w Skarbimierzu, celem jego zaopiniowania i uzgodnienia.

Do przedstawionego projektu zmiany studium:

- RDOŚ nie wniósł uwag w terminie 30 dni od daty otrzymania studium,

²⁰ Dz.U. Nr 257, poz. 2573 ze zm.

- Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny²¹ w dniu 8 czerwca 2009 r. wydał Postanowienie NZ/JG–4321-88/09, w którym uzgodnił zmianę ww. studium z uwagą, aby w fazie realizacji ustaleń planu określić rozwiązania minimalizujące lub kompensujące oddziaływanie na środowisko. W uzasadnieniu postanowienia stwierdzono, że zmiana dotycząca możliwości lokalizacji turbin wiatrowych obejmuje powierzchnię ok. 1880 ha²². Są to tereny o dominującej funkcji rolniczej w północnej części Gminy Olszanka. Na obszarze opracowania i w jego bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się tereny zabudowy mieszkaniowej: wieś Pępice, miejscowości Przylesie, Obórki, Jankowice Wielkie i Czeska Wieś. W związku z tym należy określić optymalną ilość turbin wiatrowych, co pozwoli na dotrzymanie obowiązujących norm w zakresie dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku i zapobiegnie występowaniu uciążliwości hałasu na terenach chronionych – uwagi PWIS dotyczyły określenia w mpzp rozwiązań minimalizujących lub kompensujących oddziaływanie elektrowni wiatrowych na środowisko,
- Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej wnioskował, by uwzględnić informacje dotyczące zlewni rzeki Nysy Kłodzkiej i wymagania ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne*²³ oraz uzupełnić o strefy ochronne ujęć wody dla m. Brzeg w Gierszowicach i Obórkach – uwagi Dyrektora uwzględniono na str. 8-11 części III studium - Kierunki rozwoju Gminy, w pkt 9.1 – Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej dla gospodarki wodno-ściekowej i w pkt 10 – Ochrona przeciwpowodziowa,
- Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków wnioskował o ujęcie zapisu o badaniach ratunkowych w przypadku kolizji w trakcie robót – zapis ujęto w warunkach konserwatorskich (na str. 24 części III studium - Kierunki rozwoju Gminy, w pkt 4.3 - Ochrona dziedzictwa kulturowego).

(dowód: akta kontroli str. 64-71)

1.4. W dniu 7 sierpnia 2009 r. Wójt wydał Obwieszczenie o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu zmiany studium dla lokalizacji elektrowni wiatrowych w rejonie miejscowości Jankowice Wielkie, Obórki i Przylesie. Obwieszczenie wywieszono na tablicach ogłoszeń w ww. sołectwach i w Czeskiej Wsi oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu w okresie od 7 sierpnia do 30 października 2009 r. Projekt zmiany studium wyłożono do publicznego wglądu w dniach od 27 sierpnia do 8 października 2009 r., a termin dyskusji publicznej nad przyjętymi rozwiązaniami wyznaczono na 29 września 2009 r. w siedzibie Urzędu. Termin składania pisemnych uwag upływał 30 października 2009 r.

Ogłoszenie o wyłożeniu ww. projektu do publicznego wglądu ukazało się w tygodniku *Panorama Powiatu Brzeskiego* z dnia 12 sierpnia 2009 r.

W spotkaniu poświęconym dyskusji publicznej w sprawie projektu zmiany studium uczestniczyły trzy osoby: przedstawiciel inwestora, przedstawiciel zespołu autorskiego ww. projektu oraz przedstawiciel Urzędu (protokolant). W dyskusji nikt nie zabrał głosu. Nie zgłoszono również pisemnych uwag.

(dowód: akta kontroli str. 72-75)

²¹ Dalej: PWIS.

²² Z czego przeciętnie ok. 900 m² pod fundament, zabudowę jednej turbiny i drogę dojazdową.

²³ Dz. U. z 2015 r. poz. 469.

1.5. Uchwałą nr XXXIV/210/2009²⁴ z dnia 1 grudnia 2009 r. Rada Gminy Olszanka przyjęła „Zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Olszanka” w zakresie problematyki dotyczącej lokalizacji parku elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą techniczną. Integralną część uchwały stanowiły załączniki zawierające tekst zmiany studium: 1/ uwarunkowania rozwoju Gminy, 2/ kierunki rozwoju Gminy, rysunki zmiany studium oraz informację Wójta dotyczącą braku uwag do projektu zmiany studium i POS.

Ww. uchwała weszła w życie z dniem podjęcia, a jej wykonanie Rada Gminy powierzyła Wójtowi.

(dowód: akta kontroli str. 76-85)

1.6. Na sesji w dniu 29 maja 2008 r. Rada Gminy podjęła uchwałę nr XIX/119/2008 w sprawie przystąpienia do sporządzenia mpzp. W załączniku nr 1 do uchwały Rada określiła granice obszaru przeznaczonego pod lokalizację elektrowni wiatrowych w rejonie miejscowości Przylesie, Jankowice Wielkie i Obórki, który będzie objęty projektem mpzp. Obwieszczenie Wójta z dnia 24 listopada 2008 r. o przystąpieniu do sporządzenia mpzp dla lokalizacji farmy wiatrowej wywieszono na tablicach ogłoszeń Urzędu oraz w czterech sołectwach²⁵ w okresie od 24 listopada 2008 r. do 20 grudnia 2008 r. Wójt poinformował zainteresowanych o możliwości składania pisemnych wniosków na adres Urzędu w terminie do dnia 18 grudnia 2008 r. Wnioski powinny zawierać dane wnioskodawcy, przedmiot wniosku oraz oznaczenie nieruchomości, której dotyczy. Ogłoszenie w powyższej sprawie ukazało się 26 listopada 2008 r. w prasie lokalnej (tygodnik *Panorama Powiatu Brzeskiego*).

Uchwałę upubliczniono zgodnie z przyjętym w Gminie sposobem informowania społeczeństwa o działaniach władzy lokalnej.

Wójt skierował 26 listopada 2008 r. zawiadomienia o podjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do zmiany mpzp pod lokalizację elektrowni wiatrowych do 17 instytucji i organów, o których mowa w art. 17 pkt 6 ustawy o *zagospodarowaniu przestrzennym*, informując o możliwości składania wniosków do mpzp w terminie 21 dni od daty otrzymania zawiadomienia.

W okresie do 18 grudnia 2008 r. nie wystąpiły protesty społeczne, nie wpłynęły również wnioski, skargi i uwagi mieszkańców Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 120-126)

1.7. Do Urzędu wpłynęło osiem wniosków od instytucji/organów opiniujących i uzgadniających projekt zmiany mpzp. Wnioski te dotyczyły uwzględnienia w mpzp m.in.:

1/ uwarunkowań przestrzennych i kierunków zagospodarowania wynikających z planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego²⁶ - uchwała Zarządu Województwa Opolskiego nr 2710/2008 z 16 grudnia 2008 r.,

2/ przepisów art. 18 i 19 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*²⁷ oraz uzgodnienia rozmieszczenia obiektów elektrowni wiatrowej na planie z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,

3/ braku możliwości lokalizacji obiektów budowlanych, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej niezwiązanych z funkcjonowaniem drogi w pasie drogowym autostrady

²⁴ W sprawie przyjęcia „Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Olszanka” w rejonie miejscowości Przylesie, Obórki i Jankowice Wielkie.

²⁵ Sołectwa: Obórki, Jankowice Wielkie, Przylesie, Czeska Wieś.

²⁶ W zakresie: 1/ komunikacji (bezpośrednie sąsiedztwo autostrady A-4, przebieg dróg wojewódzkich nr 401 i 458, sąsiedztwo linii kolejowej nr 288), 2/ infrastruktury technicznej (przebieg linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV), 3/ gospodarki wodnej (położenie w granicach zlewni rzeki Nysy Kłodzkiej).

²⁷ Dz. U. Nr 162, poz. 1568.

A4 oraz konieczności zachowania co najmniej 50 m odległości od linii zabudowy obiektów budowlanych do granicy terenu pasa autostrady A4 i MOP²⁸ Jankowice Wielkie – wniosek Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad,

4/ konieczności rezerwacji terenu w związku z przebiegiem projektowanej dwutorowej linii napowietrznej 110 kV relacji Groszowice-Hermanowice, Gracze-Hermanowice do Głównego Punktu Zasilania oraz zapewnienia możliwości nieograniczonego dojazdu i swobodnego dostępu do urządzeń elektroenergetycznych dla ich zarządcy w celu sprawowania nadzoru technicznego, remontu czy przebudowy; Dyrektor Energia Pro proponował również pozostawienie tzw. strefy technicznej wzdłuż linii napowietrznych 15 kV,

5/ zapisu, iż przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę wszelkie projektowane obiekty o wysokości równej i większej od 50 m npt podlegają zgłoszeniu do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP,

6/ aspektów ochrony wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniami, a także lokalizacji ujęć wód powierzchniowych, podziemnych oraz ich stref ochronnych wraz z obowiązującymi na tych terenach ograniczeniami – wniosek Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej.

PWIS oraz RDOŚ ze względu na szeroki zakres zagadnień i rodzaj przewidywanych inwestycji wnioskowali, by POS, sporządzana do zmiany mpzp dla terenów pod lokalizację elektrowni wiatrowych, zawierała pełny zakres informacji, zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku.

Jednocześnie Wojewoda Opolski poinformował, że na terenie objętym opracowaniem nie występują zadania rządowe służące realizacji celu publicznego o znaczeniu krajowym.

Wszystkie zgłoszone wnioski zostały uwzględnione w projekcie mpzp.

(dowód: akta kontroli str. 127-128)

Gminna komisja urbanistyczno-architektoniczna analizowała projekt mpzp na posiedzeniu w dniu 30 stycznia 2009 r. W wyniku dyskusji członkowie komisji sformułowali uwagi do projektu mpzp, dotyczące m.in.: 1/ konieczności opracowania raportu i prognozy oddziaływania na środowisko oraz uwzględnienia jej ustaleń, 2/ określenia zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, 3/ zmiany oznaczenia terenów rolnych RP i RZ na tereny produkcji energii elektrycznej, 4/ usytuowania turbin wiatrowych w oddaleniu od istniejącej zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej oraz jak najbliżej granicy z Gminą Skarbimierz, 5/ wskazania strefy maksymalnej uciążliwości elektrowni wiatrowych oraz granic oddziaływania.

Uwagi komisji zostały uwzględnione w projekcie mpzp. Wprowadzono m.in. symbol EW/R na oznaczenie terenów rolnych z możliwością lokalizacji elektrowni wiatrowych.

(dowód: akta kontroli str. 131-132)

1.8. Wójt przedstawił projekt mpzp Gminy Olszanka do uzgodnienia i zaopiniowania 22 organom i instytucjom przy piśmie z dnia 28 kwietnia 2009 r.²⁹, w którym ustalili 30-dniowy termin na dokonanie uzgodnień lub przedstawienie opinii.

RDOŚ i PWIS nie wnieśli uwag do przedstawionego projektu mpzp. Opinię pozytywną z uwagami otrzymano od firmy EnergiaPro S.A. O/Opole. Zgłoszone

²⁸ Miejsce Obsługi Podróżnych.

²⁹ Projekt mpzp z załącznikiem graficznym i prognozą oddziaływania na środowisko przekazano do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu przy piśmie z dnia 26 maja 2009 r.

uwagi dotyczyły uzupełnienia treści mpzp³⁰ o zapisy informujące o konieczności zachowania wymaganych odległości turbin wiatrowych od skrajnych przewodów linii elektroenergetycznych³¹. Dyrektor ww. firmy zasygnalizował ponadto, że na terenie Gminy Olszanka planowana jest lokalizacja stacji 400/110 kV oraz trasy linii napowietrznych 400 kV i 110 kV.

Uwagi w sprawie uzupełnienia projektu mpzp wpłynęły również od:

- Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu – o uwzględnienie: informacji o położeniu terenów objętych mpzp w strefie ochrony pośredniej ujęć i źródeł wody pitnej dla miasta Wrocławia³² oraz nakazów, zakazów i ograniczeń obowiązujących w ww. strefie,
- Dyrektora Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych – o uwzględnienie w rozdziale 3 § 10, ust.2, pkt 2 lit. d) zapisu o treści: „...- od górnej linii brzegowej cieków -15 m.”,
- Dyrektora Zarządu Dróg Wojewódzkich – dot. m.in. zakazu lokalizacji sieci infrastruktury technicznej niezwiązanych z potrzebami zarządzania drogą nr 458 w pasie drogowym oraz uwzględnienia parametrów projektowych dla ww. drogi.
(dowód: akta kontroli str. 133-136)

Po uwzględnieniu ww. uwag projekt mpzp został uzgodniony i pozytywnie zaopiniowany przez uprawnione instytucje i organy.

1.9. Ogłoszenie o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu mpzp wraz z POS opublikowano 12 sierpnia 2009 r. w tygodniku *Panorama Powiatu Brzeskiego*. Obwieszczenie Wójta z 7 sierpnia 2009 r. w ww. sprawie wywieszono na tablicach ogłoszeń Urzędu oraz w czterech sołectwach³³ w okresie od 7 sierpnia do 30 października 2009 r., a od 11 sierpnia 2009 r. zamieszczono także na stronie internetowej Urzędu. Wójt poinformował zainteresowanych, iż projekt mpzp będzie wyłożony do publicznego wglądu w dniach od 27 sierpnia do 8 października 2009 r. w siedzibie Urzędu, a wszelkie uwagi do projektu należy składać na piśmie na adres Urzędu w terminie do 30 października 2009 r. wraz z podaniem danych wnioskodawcy oraz oznaczenia nieruchomości, której uwaga dotyczy. Dopuszczono możliwość składania uwag w formie elektronicznej, pod warunkiem opatrzenia bezpiecznym podpisem elektronicznym. Dyskusję publiczną nad przyjętymi w projekcie mpzp rozwiązaniami Wójt zaplanował na 29 września 2009 r. w siedzibie Urzędu, tj. w tym samym dniu co dyskusja publiczna nad projektem zmiany studium.

Dyskusja publiczna w ww. terminie nie odbyła się. Na zebranie poświęcone dyskusji publicznej przybyły trzy osoby: przedstawiciel inwestora, przedstawiciel zespołu autorskiego projektu zmiany mpzp oraz przedstawiciel Urzędu (protokolant).

(dowód: akta kontroli str. 144-146)

Do wyłożonego publicznie projektu mpzp zgłoszono jedną uwagę³⁴. Mieszkaniec sołectwa Obórki nie wyrażał zgody na lokalizację elektrowni wiatrowej w pobliżu swojej działki o powierzchni 6,01 ha. Lokalizacja elektrowni wiatrowej zdaniem zainteresowanego zmniejszy wartość tej działki, która jest objęta strefą ochronną oraz wykluczy możliwość innego jej zagospodarowania.

³⁰ W rozdziale 2 § 9 ust. 4 i w rozdziale 3.

³¹ 110 kV oraz 15 kV.

³² Ustanowionej Decyzją Urzędu Wojewódzkiego RLSgwł 053/17/74 z 31 marca 1974 r.

³³ Obórki, Przylesie, Jankowice Wielkie i Czeska Wieś.

³⁴ Wpływ do Urzędu Gminy w dniu 9 października 2009 r.

Wójt nie uwzględnił ww. uwagi, gdyż przedmiotowa działka znajduje się na terenach rolnych z zakazem zabudowy kubaturowej i nie znajduje się w strefie ochronnej elektrowni wiatrowej.

(dowód: akta kontroli str. 147-148)

1.10. Rada Gminy na sesji w dniu 1 grudnia 2009 r. podjęła uchwałę nr XXXIV/211/2009 w sprawie mpzp obejmującego obszar w rejonie miejscowości Przylesie, Obórki i Jankowice Wielkie. W ww. uchwale radni ustalili stawki opłaty w wysokości 0,1% w przypadku wzrostu wartości nieruchomości oznaczonych symbolami: R, RP, ZL, W, KK, KDZ i KDL³⁵ oraz 15% - w przypadku nieruchomości oznaczonych symbolami EW/R, RPU i EE³⁶. Na grunty nierolnicze i nieleśne przeznaczono grunty rolne o łącznej powierzchni 4,86 ha, w tym: 0,9 ha gruntów ornych klasy R III, 2,36 ha gruntów klasy R IV, 1,6 ha gruntów klasy R V. Zgodnie z § 12 uchwały zwarty obszar gruntów rolnych nie przekraczał wielkości określonych w przepisach odrębnych³⁷, wymagających uzyskania decyzji na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze.

Załącznikiem nr 3 do uchwały było rozstrzygnięcie w sprawie rozpatrzenia uwag do projektu mpzp, w którym Rada podtrzymała stanowisko Wójta i nie uwzględniła ww. wniosku mieszkańca wsi Obórki.

(dowód: akta kontroli str. 159-176, 181-182)

W sesji uczestniczyli przedstawiciele inwestora, którzy omówili lokalizację wiatraków oraz wyjaśnili radnym, że w związku z planowaną inwestycją w mpzp nie przewiduje się inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej należących do zadań własnych Gminy i finansowanych ze środków publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 77-81, 177)

1.11. W związku z uchwaleniem mpzp w kontrolowanym okresie Gmina prowadziła cztery spory sądowe dotyczące:

1/ skargi 12 mieszkańców wsi Jankowice Wielkie, Obórki i Przylesie z dnia 28 lipca 2011 r., złożonej do WSA za pośrednictwem Rady Gminy Olszanka, na uchwałę nr XIX/119/2008 r. z 29 maja 2008 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia mpzp – sygn. akt II SA/Op 419/11; skarżący zarzucili ww. uchwale, że została podjęta z naruszeniem zasad i trybu sporządzania mpzp, w szczególności art. 3 ust. 1, art. 9 ust. 4, art. 12 ust. 2, art. 14 ust. 1, 2 i 5 oraz art. 17 ust. 6 i 9 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym; postanowieniem z dnia 12 grudnia 2011 r. WSA odrzucił skargę 11 mieszkańców z uwagi na nieuiszczenie wpisu sądowego, a postanowieniem z dnia 8 marca 2012 r. odrzucił skargę R.W. (12 mieszkańca) z uwagi na uchybienie terminu do wniesienia skargi (postępowanie zakończone),

2/ skargi ww.12 mieszkańców na uchwałę nr XXXIV/211/2009 z 1 grudnia 2009 r. w sprawie mpzp – sygn. akt WSA II SA/Op 420/11; skarżący zarzucili naruszenie zasad i trybu sporządzenia mpzp, w szczególności przepisów art. 3 ust. 1 oraz art. 20 ust. 1 w związku z art. 12 ust. 2 i art. 14 ust. 5 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym; postanowieniem z dnia 9 stycznia 2012 r. WSA odrzucił skargę 11 mieszkańców z uwagi na nieuiszczenie wpisu sądowego, a postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2012 r. odrzucił skargę R.W. z uwagi na uchybienie terminu do wniesienia skargi (postępowanie zakończone),

³⁵ R-tereny upraw rolnych objęte zakazem zabudowy, RP-tereny upraw rolnych, ZL-lasy, W-tereny wód otwartych, KK-tereny linii kolejowej, KDZ i KDL – tereny dróg.

³⁶ EW/R- tereny upraw rolnych z możliwością lokalizacji elektrowni wiatrowych i związanych z nimi obiektów infrastruktury technicznej, RPU-tereny obsługi rolnictwa w gospodarstwie rolnym i hodowlanym, EE-teren zbiorczej trafostacji GPZ.

³⁷ Zwarty obszar nie przekraczał 0,5 ha użytków rolnych klasy I-III, co wynikało z art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266.) w brzmieniu obowiązującym do dnia 25 maja 2013 r.

3/ skargi L.W. (mieszkancki wsi Obórki) z dnia 26 kwietnia 2012 r. na uchwałę nr XIX/119/2008 r. z 29 maja 2008 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia mpzp – sygn. akt II SA/Op 307/12; skarżąca zarzuciła, że ww. uchwała została podjęta z naruszeniem zasad i trybu sporządzania mpzp, w szczególności art. 3 ust. 1, art. 9 ust. 4, art. 12 ust. 2, art. 14 ust. 1, 2 i 5 oraz art. 17 ust. 6 i 9 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym; wyrokiem z dnia 17 stycznia 2013 r. WSA oddalił skargę (postępowanie zakończone),

4/ skargi L.W. z dnia 26 kwietnia 2012 r. na uchwałę nr XXXIV/211/2009 r. z dnia 1 grudnia 2009 r. w sprawie mpzp obejmującego obszar w rejonie miejscowości Przylesie, Obórki i Jankowice Wielkie – sygn. akt WSA II SA/Op 306/12 (po zmianie sygn. akt II SA/Op 119/13); skarżąca zarzuciła naruszenie zasad i trybu sporządzenia mpzp, w szczególności przepisów art. 3 ust. 1 oraz art. 20 ust. 1 w związku z art. 12 ust. 2 i art. 14 ust. 5 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym; wyrokiem z dnia 5 grudnia 2013 r. WSA stwierdził nieważność ww. uchwały w całości; od wyroku WSA w dniu 6 lutego 2014 r. dopuszczony do udziału w sprawie uczestnik postępowania³⁸ złożył skargę kasacyjną do NSA – termin posiedzenia nie został jeszcze wyznaczony.

(dowód: akta kontroli str. 196, 208-209)

Inspektor ds. planowania przestrzennego i gospodarowania nieruchomościami wyjaśniła, że do Urzędu nie wpłynęły wnioski dotyczące braku możliwości lub ograniczonej możliwości zagospodarowania nieruchomości nieobjętych mpzp dla rejonu planowanej lokalizacji elektrowni wiatrowych.

(dowód: akta kontroli str.195, 204)

1.12. Pracownia projektowa z Gdyni³⁹ sporządziła POS w marcu 2009 r. - na etapie opracowywania projektu mpzp obejmującego obszary ewidencyjne obrębów: Przylesie, Jankowice Wielkie i Obórki oraz w kwietniu 2009 r. – na etapie opracowywania studium. W trakcie opracowywania POS do Urzędu nie wpłynęły uwagi i wnioski społeczności lokalnej. Mieszkańcy nie wzięli także udziału w dyskusji publicznej poświęconej omówieniu ustaleń zawartych w projekcie mpzp i POS w dniu 29 września 2009 r.

(dowód: akta kontroli str. 145-146, 569-629)

Wybór lokalizacji elektrowni wiatrowych autorzy POS uzasadnili stwierdzając m.in.:

- maksymalna powierzchnia gruntów przeznaczonych pod fundamenty wież nie przekroczy powierzchni 2,7 ha (30 turbin x 900 m²),
- nie wystąpią istotne przekształcenia dotychczasowego użytkowania terenu, obszar ten zachowa dotychczasową strukturę funkcjonalną z dominacją użytkowania rolniczego,
- eksploatacja elektrowni wiatrowych nie powoduje jakichkolwiek emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gruntu; nie powoduje również powstawania odpadów,
- faktyczne oddziaływanie zespołu turbin wiatrowych na elementy środowiska ograniczy się do: 1/emisji hałasu pracujących turbin, 2/emisji pól elektromagnetycznych (w przypadku zastosowania napowietrznych linii energetycznych oraz stacji zasilania), 3/oddziaływania na krajobraz, 4/potencjalnego wpływu na faunę (ptaki i nietoperze),

³⁸ Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Jankowicach Wielkich, dalej: RSP.

³⁹ POS opracowali: dr K.B. oraz dr W.S.

- wpływ elektrowni wiatrowych na środowisko przyrodnicze i warunki życia ludzi jest w sensie makroskalowym (regionalnym, krajowym) pozytywny, przyczynia się bowiem do obniżenia emisji zanieczyszczeń energetycznych do atmosfery, a także do ograniczenia ilości odpadów (popioły) oraz zanieczyszczeń wód (wody chłodnicze).

W POS nie określono szczegółowych współrzędnych posadowienia elektrowni wiatrowych, ani lokalizacji alternatywnych, tym samym w trakcie kontroli niemożliwe było sprawdzenie, czy dana lokalizacja była najbardziej optymalna pod względem oddziaływania na środowisko i mieszkańców. Autorzy POS stwierdzili m.in., że dokładny zasięg emisji hałasu i związana z nim strefa oddziaływania inwestycji wyznaczone zostaną na podstawie ustalonego w projekcie budowlanym rozmieszczenia turbin oraz w raporcie o oddziaływaniu na środowisko⁴⁰.

W zakresie oddziaływania na ptaki autorzy POS przewidywali⁴¹ przeprowadzenie trzykrotnego monitoringu porealizacyjnego: w pierwszym, trzecim i piątym roku od jej powstania⁴².

(dowód: akta kontroli str. 603, 605, 625)

1.13. Zakres i stopień szczegółowości POS został uzgodniony z RDOŚ oraz PWIS w Opolu w grudniu 2008 r. Według ww. organów, ze względu na szeroki zakres zagadnień i rodzaj przewidywanych inwestycji, POS powinna zawierać pełny zakres informacji określony w art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie. W piśmie RDOŚ zwrócono ponadto uwagę na konieczność uwzględnienia stanowiska Wojewódzkiej Rady Ochrony Przyrody w Opolu⁴³ z dnia 1 października 2008 r. w sprawie ochrony krajobrazu w procesie lokalizacji farm wiatrowych na terenie województwa opolskiego.

(dowód: akta kontroli str. 630, 631-633)

POS uwzględniała zakres i stopień szczegółowości wymagany przez PWIS i RDOŚ. Zakres obszaru objętego prognozą odpowiadał terenom Gminy Olszanka planowanym dla lokalizacji elektrowni wiatrowych wraz z ich otoczeniem. Powierzchnia obszaru objętego mpzp wynosiła 1909,89 ha (tj. 20,6% powierzchni Gminy), w tym grunty rolne przeznaczone pod lokalizację elektrowni wiatrowych - 4,86 ha. Według autorów POS projekt mpzp:

- realizował zalecenia WROP, gdyż ustalona lokalizacja farmy wiatrowej obejmowała obszar zaliczany do strefy o niskich walorach krajobrazowych z liberalnym podejściem do intensywności przedsięwzięcia (lokalizacji turbin)⁴⁴,
- uwzględniał wytyczne sformułowane w opracowaniu ekofizjograficznym, wynikające z całorocznego monitoringu ptaków i nietoperzy w celu zminimalizowania oddziaływania planowanej farmy wiatrowej na awifaunę.

(dowód: akta kontroli str. 363-373)

W § 5 uchwały nr XXXIV/211/2009 Rady Gminy Olszanka w sprawie mpzp obejmującego obszar w rejonie miejscowości Przylesie, Obórki i Jankowice Wielkie w zakresie ochrony środowiska i przyrody zapisano, że tereny objęte mpzp:

- położone są w strefie ochrony pośredniej ujęć źródeł wody pitnej dla m. Wrocławia, ustanowionej decyzją Prezydenta Miasta Wrocławia nr RLS gw. I 053/17/74 z 31 marca 1974 r., dla której obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia zgodnie z przepisami odrębnymi,

⁴⁰ Dalej: ROS.

⁴¹ Zgodnie z Wytycznymi w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki (PSEW, 2008).

⁴² Do czasu prowadzenia czynności kontrolnych na terenie Gminy Olszanka nie powstała farma wiatrowa.

⁴³ Dalej: WROP.

⁴⁴ Według referencyjnej metodyki oceny wpływu elektrowni wiatrowych na krajobraz (zał. nr 3 do stanowiska WROP).

- położone wzdłuż Potoku Przyleskiego to obszary ekologiczne, podlegające ochronie i wyłączone spod zabudowy,

oraz ustalono zasady dotyczące:

- obowiązku zachowania i utrzymania terenów zielonych otwartych i wód położonych w obrębie mpzp,
- obowiązku zachowania i utrzymania wszystkich form roślinności wysokiej: zadrzewień śródpolnych i alei przydrożnych,
- obowiązku zachowania i utrzymania istniejącego układu wodnego i melioracyjnego z dopuszczeniem modernizacji i przebudowy,
- zakazu przekraczania standardów jakości środowiska poza granicami działki, do której inwestor ma tytuł prawny.

Projekt mpzp wraz z POS został zaopiniowany przez oba ww. organy bez uwag.

(dowód: akta kontroli str. 159-173, 659-662)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W świetle skarg społeczności lokalnej złożonych po uchwaleniu zmiany studium i mpzp do WSA, Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że władze Gminy niesłusznie uznały, iż nieobecność mieszkańców na spotkaniu zorganizowanym w dniu 29 września 2009 r. w celu przeprowadzenia dyskusji publicznej nad rozwiązaniami przyjętymi w projekcie zmiany studium i mpzp, oznacza akceptację budowy elektrowni wiatrowych na terenie Gminy. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli w takiej sytuacji dyskusja publiczna powinna być ogłoszona i przeprowadzona ponownie.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Przebieg postępowania dotyczącego wydawania decyzji administracyjnych wymaganych przy lokalizacji elektrowni wiatrowych ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia udziału społeczeństwa w tych procesach

Opis stanu
faktycznego

2.1. W latach 2008-2009 Wójt Gminy Olszanka nie wydawał decyzji administracyjnych o lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji administracyjnych o warunkach zabudowy, dotyczących posadowienia elektrowni wiatrowych na terenie gminy.

(dowód: akta kontroli str. 747-749, 750-759)

2.2. Przed wydaniem decyzji nr IRIOS DSS 7625/17/09 z 26 maja 2010 r. dotyczącej uwarunkowań środowiskowych dla lokalizacji *Farmy Wiatrowej na terenie Gminy Olszanka i Skarbimierz*⁴⁵ ówczesny Wójt (J.D.) nie skorzystał z możliwości przeprowadzenia rozprawy administracyjnej otwartej dla społeczeństwa, co wyjaśnił

⁴⁵ Wójt Gminy Olszanka prowadził postępowanie w sprawie wydania decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych na podstawie art. 75 ust. 4 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku.

następująco: *procedury informowania społeczeństwa są określone w przepisach i według mnie zostały dotrzymane. Projekt miejscowego planu zagospodarowania wraz z prognozą oddziaływania na środowisko był wyłożony do publicznego wglądu. Zainteresowanie społeczeństwa tematem elektrowni wiatrowych w latach 2008-2009 było znikome. Na spotkanie dotyczące dyskusji publicznej nad rozwiązaniami przyjętymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego mieszkańcy nie przybyli. Nie wpłynęły również żadne uwagi i wnioski mieszkańców.*

(dowód: akta kontroli str. 634-635)

Od ww. decyzji w dniach 7-8 czerwca 2010 r. mieszkańcy złożyli odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego⁴⁶ za pośrednictwem Wójta Gminy Olszanka. Decyzją SKO.II/40/1633/2010/oś z 26 kwietnia 2011 r. SKO uchyliło ww. decyzję Wójta w całości. Na decyzję SKO inwestor złożył skargę do WSA, który wyrokiem z dnia 21 lutego 2012 r. uchylił decyzję SKO. Skarga kasacyjna SKO została oddalona wyrokiem NSA z 5 kwietnia 2013 r. Wskutek uchylenia przez WSA poprzedniej decyzji SKO.II/40/1633/2010/oś i oddalenia ww. skargi kasacyjnej, SKO w dniu 28 listopada 2013 r. wydało nową decyzję nr SKO.II/40/1499/2013/oś, którą uchyliło w całości decyzję Wójta nr IRIOS DSS 7625/17/09 i przekazało sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji.

(dowód: akta kontroli str. 534-556, 664-667, 668-681, 682-712, 713-733, 734-738)

Obwieszczeniem z dnia 18 lutego 2015 r. Wójt (A.R.) zawiadomiła o terminie rozprawy administracyjnej otwartej dla społeczeństwa przed wydaniem DSU dla realizacji przedsięwzięcia pn. *Farma Wiatrowa Jankowice Wielkie*. Termin przeprowadzenia rozprawy wyznaczono na 24 marca 2015 r. o godz. 13 w świetlicy wiejskiej w m. Pogorzela. W ww. terminie rozprawa została wszczęta, a następnie odroczone do czasu rozpatrzenia przez SKO wniosku inwestora z dnia 9 marca 2015 r. o wyłączeniu Wójta (A.R.) z postępowania administracyjnego w sprawie wydania DSU. Postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2015 r. SKO odmówiło wyłączenia Wójta Gminy Olszanka od załatwienia przedmiotowej sprawy.

(dowód: akta kontroli str. 828)

Obwieszczenie Wójta z dnia 20 maja 2015 r. o terminie i miejscu kolejnej rozprawy administracyjnej zostało opublikowane w sposób zwyczajowo przyjęty: na stronie internetowej BIP Urzędu Gminy Olszanka w zakładce Obwieszczenia Wójta Gminy, w tygodniku *Panorama Powiatu Brzeskiego*, na tablicach ogłoszeń Urzędu Gminy i we wszystkich sołectwach. Poinformowane zostały również strony postępowania (pisemnie za zwrotnym potwierdzeniem odbioru). Wójt wskazała, że ze zgromadzoną w trakcie postępowania dokumentacją można zapoznać się w Urzędzie w pok. 8b w godz. 7⁰⁰-15⁰⁰ (nr tel. 77 412 96 83 wewn. 111), a jednocześnie do dnia 30 czerwca 2015 r. przedłużyła termin wydania DSU. Po przeprowadzeniu rozprawy administracyjnej, w obwieszczeniu z 17 czerwca 2015 r. informującym o możliwości zapoznania się z materiałami zgromadzonymi w trakcie postępowania, Wójt zawiadomiła strony o przesunięciu terminu wydania DSU do dnia 31 lipca 2015 r. z uwagi na zapewnienie czasu niezbędnego na realizację uprawnień stron, wynikających z art. 10 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*⁴⁷.

(dowód: akta kontroli str. 739, 746)

W trakcie kontroli NIK, w dniu 9 czerwca 2015 r., odbyła się rozprawa administracyjna poprzedzająca wydanie nowej DSU przez Wójta Gminy Olszanka, zorganizowana przez obecną Wójt. W rozprawie uczestniczyło 29 mieszkańców Gminy Olszanka, w tym pięciu przedstawicieli TPZO i ornitolog M.S. Ze strony

⁴⁶ Dalej: SKO.

⁴⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.

Urzędu Gminy w rozprawie uczestniczyły cztery osoby, w tym m.in.: Wójt i Sekretarz. Na rozprawę nie stawili się przedstawiciele inwestora i autorzy raportu ROS, a także zaproszeni na wniosek TPZO przedstawiciele Starostwa Powiatowego w Brzegu, RDOŚ oraz PWIS. Osoby reprezentujące TPZO przedstawiły argumenty wskazujące na niekorzystne oddziaływanie elektrowni wiatrowych na życie i zdrowie mieszkańców, a także zagrożenia dla awifauny (ptaków i nietoperzy). Dodatkowo przedłożyli dokument pn. *Uwagi do raportu o oddziaływaniu na środowisko planowanego zespołu elektrowni wiatrowych* oraz kserokopię listu intencyjnego z dnia 21 czerwca 2011 r., skierowanego przez inwestora do mieszkańców gmin Olszanka i Skarbimierz, z którego wynikało, że inwestor deklaruje przekazanie na rzecz poszczególnych sołectw kwoty 15 tys. zł na społecznie użyteczny cel, a po uzyskaniu prawomocnego pozwolenia na budowę farmy wiatrowej – 50 tys. zł dla każdego sołectwa. Na zakończenie dyskusji przedstawiono oczekiwania TPZO w sprawie lokalizacji elektrowni wiatrowych, m.in. 1/ usytuowanie wszystkich siłowni wiatrowych w odległości minimum 2 km od budynków mieszkalnych i terenów zabudowy mieszkaniowej, 2/ odstąpienie od lokalizacji siłowni na terenach planowanego obszaru chronionego krajobrazu (Dolina Potoku Przyleskiego) z uwzględnieniem odległości od granic, 3/ przygotowanie aktualnego ROS, zgodnie z obowiązującymi wymaganiami, w celu określenia rzeczywistego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko. Protokół z ww. rozprawy administracyjnej wraz z załącznikami został przekazany kancelarii prawnej reprezentującej inwestora przy piśmie z dnia 15 czerwca 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 258-358, 557-568, 760-761, 870)

W sprawie lokalizacji elektrowni wiatrowych M.Ś., reprezentujący TPZO, oświadczył m.in.: *w drugiej połowie 2010 r., po uzyskaniu informacji o wydaniu przez Wójta decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych, grupa mieszkańców powołała TPZO w celu reprezentowania mieszkańców w postępowaniu administracyjnym dotyczącym farmy wiatrowej Jankowice Wielkie. Po zapoznaniu się z całą dokumentacją dot. farmy wiatrowej wystąpiliśmy do różnych stowarzyszeń i osób specjalizujących się w sprawach ochrony środowiska o opinie dot. raportu o oddziaływaniu na środowisko. Uzyskane opinie stwierdzały uchybienia w raporcie sporządzonym przez inwestora m.in. w zakresie zagrożenia dla awifauny (Towarzystwo na Rzecz Ziemi z Oświęcimia, ornitolog M. Stąszczyk). Dotarły do nas również opinie naukowców zagranicznych i polskich, które potwierdzają możliwość negatywnego oddziaływania na zdrowie i życie mieszkańców. Według tych opinii sugerowana odległość farm wiatrowych od zabudowy mieszkaniowej wynosi 2-3 km. Lokalizacja farmy wiatrowej może spowodować również obniżenie wartości rynkowej nieruchomości, na co wskazują doświadczenia państw zachodnich. Nie dysponujemy jednak konkretnymi danymi na temat spadku wartości gruntu w warunkach polskich. Na skutek braku precyzyjnego określenia usytuowania turbin wiatrowych nie można wytyczyć dróg dojazdowych oraz przebiegu linii energetycznych. Nie wykonywaliśmy również pomiarów w zakresie natężenia hałasu i infradźwięków, opieramy się w tym zakresie o doświadczenia światowe. Według posiadanej przeze mnie wiedzy, przy uwzględnieniu wszystkich zebranych uwag i opinii do raportu oddziaływania inwestycji na środowisko, mieszkańcy są przeciwni lokalizacji elektrowni wiatrowej na terenie gminy w odległości mniejszej niż 2 km od zabudowań.*

(dowód: akta kontroli str. 743)

W uzasadnieniu decyzji nr IRIOS DSS 7625/17/09 z 26 maja 2010 r. ustalającej uwarunkowania środowiskowe dla przedsięwzięcia polegającego na budowie Farmy Wiatrowej Jankowice Wielkie ówczesny Wójt (J.D.) stwierdził, że przeprowadzona analiza wykazała m.in.:

- wariant inwestora bazujący na najmniejszej liczbie turbin (max. 31) i zajmowanej powierzchni będzie tym samym powodować najmniejszą ingerencję w krajobraz, zapewniając jednocześnie równomierne, geometryczne rozmieszczenie turbin, brak negatywnych oddziaływań na ptactwo i nietoperze oraz na ponadnormatywną propagację hałasu,
- projekt Farmy Wiatrowej w okolicach Jankowic Wielkich był konsultowany społecznie na etapie podjęcia przez rady gmin Olszanka i Skarbimierz⁴⁸ uchwał o zmianach studiów, a następnie na etapie podejmowania uchwał o zmianach mpzp; procedury te odbywały się przy wymaganym ustawowo dostępie społecznym; informacje na temat inwestycji były przekazywane i nie budziły kontrowersji ze strony zainteresowanych; podczas spotkań przekazywano informacje dotyczące korzyści ekonomicznych i ekologicznych, wynikających z produkcji „czystej energii”; na podstawie przebiegu dotychczasowych konsultacji społecznych, odbytych w trakcie przygotowania inwestycji, Wójt stwierdził, że inwestycja nie powinna być przedmiotem potencjalnego konfliktu społecznego,
- potencjalnie niewielkie zagrożenia muszą być wyeliminowane poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych na etapie projektowania, budowy i eksploatacji urządzeń i obiektów; wytyczne zawarte w projekcie budowlanym i wykonawczym muszą zawierać rozwiązania mające na celu ograniczenie do minimum negatywnych oddziaływań na środowisko,
- planowane przedsięwzięcie przy wykonaniu przez inwestora niezbędnych zabezpieczeń wymaganych aktualnymi przepisami dotyczącymi ochrony środowiska oraz po uwzględnieniu uwag zawartych w nin. decyzji należy uznać za wskazane.

(dowód: akta kontroli str. 534-551)

2.3. Inwestor w dniu 1 października 2009 r. przekazał Gminie ROS dla przedsięwzięcia polegającego na budowie zespołu elektrowni wiatrowych *Farma Wiatrowa Jankowice Wielkie* w rejonie miejscowości Jankowice Wielkie, Pępice, Obórki, Przylesie, Czeska Wieś⁴⁹. ROS zawierał elementy wymagane zgodnie z art. 66 ustawy o *udostępnianiu informacji o środowisku*. Uwzględnił on negatywne skutki oddziaływania elektrowni wiatrowych na środowisko, m.in. takie jak: emisja hałasu i pól elektromagnetycznych od linii przesyłowych i stacji elektroenergetycznej, potencjalny wpływ na faunę związany z kolizjami ptaków i nietoperzy z turbinami oraz ze zmianą ich tras przelotów, miejsc gromadzenia i żerowania. W ROS przedstawiono również negatywne skutki planowanej inwestycji dla środowiska w trakcie prowadzonych prac budowlanych, dotyczące m.in. zagospodarowania mas ziemnych spod wykopów fundamentowych.

W ROS opisano metody wykonanych analiz, kryteria na podstawie których wyciągano wnioski, przewidywane rodzaje i ilości zanieczyszczeń wynikające z budowy i funkcjonowania farmy wiatrowej. Przyjęto w nim trzy warianty przedsięwzięcia, w zależności od ilości turbin wiatrowych (31, 39 i 32 turbiny). W raporcie nie założono czasokresu użytkowania elektrowni wiatrowych. W wyniku przeprowadzonej analizy inwestor wytypował do realizacji wariant „I”, bazujący na 31 elektrowniach wiatrowych i tym samym najmniejszej zajmowanej powierzchni zabudowy dla jednej wieży od 350 – 900 m². Powodować to miało najmniejszą ingerencję w krajobraz, brak negatywnych oddziaływań na ptactwo i nietoperze oraz na ponadnormatywną propagację hałasu. Roczny monitoring ptaków i nietoperzy

⁴⁸ Wójt Gminy Olszanka prowadził postępowanie w sprawie wydania DSU na podstawie art. 75 ust. 4 ustawy o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie*.

⁴⁹ Autorem opracowania, datowanego na lipiec 2009 r., był dr W.S.

opisany w raporcie dla rozpatrywanego terenu farmy wykazał m.in., że projektowana inwestycja nie będzie miała negatywnego wpływu na obie grupy fauny, pomimo potencjalnej możliwości kolizji ptaków występujących na rozpatrywanym terenie z turbinami. Wybrany wariant nie miał również negatywnie oddziaływać na zdrowie i życie ludności oraz obszary Natura 2000. W zakresie przebiegu związanej z inwestycją linii energetycznej WN 110kV wybrano wariant z podziemnym przebiegiem kabla wzdłuż istniejących dróg (dla zmniejszenia oddziaływania pól elektromagnetycznych i wpływu na krajobraz). Wybrane dane techniczne przedsięwzięcia przedstawiały się następująco: wysokość wieży do 150/200 m, moc jednej elektrowni wiatrowej do 3 MW, moc zespołu do 93,0 MW, całkowita powierzchnia zabudowy do 18 850 m², stacja elektroenergetyczna wysokiego napięcia SN/WN 110kV w okolicach m. Obórki doziemna, energetyczna linia wysokiego napięcia WN 110 kV o długości ok. 12 km z Obórek do stacji energetycznej w Brzegu (GPZ Hermanowice) poprowadzona wzdłuż dróg. Najbliższa odległość elektrowni wiatrowych od zabudowań w Jankowicach Wielkich – 785 m, najdalsza - 1300 m w Przylesiu. Planowane przedsięwzięcie miało zostać zlokalizowane na płaskiej wysoczyźnie morenowej, bez walorów krajobrazowych, używanej rolniczo w zakresie gospodarki roślinnej.

(dowód: akta kontroli str. 439-533)

W ROS zaznaczono, że na etapie eksploatacji zespołu elektrowni wiatrowych wystąpią m.in. następujące oddziaływania na środowisko: emisja hałasu i pól elektromagnetycznych od linii przesyłowych i stacji elektroenergetycznej, potencjalny wpływ na faunę związany z kolizjami ptaków i nietoperzy z turbinami oraz ze zmianą ich tras przelotów, miejsc gromadzenia i żerowania. Przeprowadzone i opisane w raporcie analizy poszczególnych oddziaływań wykazały m.in., że nie wystąpi ponadnormatywna emisja hałasu na terenach zabudowanych. Przeprowadzone obliczenia wykazały, że izofona dopuszczalnego poziomu dźwięku dla terenów zabudowy zagrodowej 45 dB utrzymywać się będzie w odległości 300 - 400 m od turbin. Wyników obliczeń nie wsparto pomiarami symulatorów dźwięków i infradźwięków. Zagadnienie infradźwięków raport ujmuje w formie cytatów z literatury poświęconej temu zjawisku, konkludując, że *łęki przed infradźwiękami wytwarzanymi przez siłownie wiatrowe są bezpodstawne*.

Z kolei monitoring ornitologiczny pozwolił na stwierdzenie znikomego wpływu na awifaunę. Podobnie wg raportu planowane elektrownie wiatrowe nie będą miały negatywnego wpływu na florę oraz oddziaływania na obiekty prawnej ochrony przyrody, gdyż takie obiekty nie występowały na omawianym terenie. Szczegółowe analizy w raporcie wykazywały, że planowana inwestycja tak na etapie budowy jak i funkcjonowania nie będzie negatywnie oddziaływać na stan siedlisk przyrodniczych oraz gatunki flory i fauny wymagające ochrony w formie obszarów Natura 2000. Stwierdzono ponadto, że planowana Farma Wiatrowa przy aktualnym stanie zagospodarowania przestrzeni (tj. w 2009 r.) nie spowoduje wystąpienia oddziaływań o charakterze skumulowanym na ptactwo i na krajobraz, nie wystąpią jakiegokolwiek oddziaływania transgraniczne, a także nie występują zabytki chronione na podstawie przepisów o ochronie dóbr kultury.

(dowód: akta kontroli str. 439-533)

Wójt J.D. nie zweryfikował informacji zawartych w ROS, co wyjaśnił następująco: *przyczyną były niedobory kadrowe w Urzędzie (brak zastępstwa pracowników) oraz być może moja zbyt mała wiedza w tym zakresie. Nie jestem specjalistą od ornitologii, chiropterofauny (nietoperzy) ani od elektrowni wiatrowych. W zakresie poprawności merytorycznej i prawnej opierałem się na opinii właściwych organów administracji rządowej i samorządu powiatowego.*

Wójt nie zlecił wykonania stosownych ekspertyz specjalistom z zakresu ochrony środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 634-635)

Natomiast w październiku 2009 r. pismem IRIOS DSS 7625/13/2009 Wójt zwrócił się z prośbą o uzgodnienie warunków realizacji ww. przedsięwzięcia do Starostwa Powiatowego w Brzegu, Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Opolu i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Brzegu oraz do Urzędu Gminy w Skarbimierzu, na terenie której zaplanowano lokalizację części Farmy Wiatrowej Jankowice Wielkie. Załącznikiem do ww. pisma był ROS dostarczony przez inwestora. Uwagi organów uzgadniających (Starosty Brzeskiego i PWIS) zostały przedstawione w pkt 2.5. wystąpienia i uwzględnione przez Wójta w wydanej decyzji.

(dowód: akta kontroli str. 872)

Uwagi i wnioski do ROS wpływały do Urzędu po wydaniu przez Wójta w dniu 26 maja 2010 r. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach⁵⁰. Działające na terenie Gminy Olszanka TPZO (podmiot uczestniczący w analizowanym postępowaniu na prawach strony) w kontrolowanym okresie dwukrotnie (w 2010 r. i w czerwcu 2015 r.) przedkładało wójtom Gminy uwagi do ROS. Uwagi zostały przygotowane w związku z prowadzonymi w latach 2010-2015 dwoma postępowaniami administracyjnymi w sprawie wydania DSU.

W trakcie kontroli NIK wpłynęło do Urzędu (w dniu 8 czerwca 2015 r.) opracowanie zawierające uwagi do ROS, przygotowane przez TPZO na rozprawę administracyjną. W treści opracowania zamieszczono następujące opinie, sporządzone w 2010 r.:

- opinia nt. rzetelności i zgodności z prawem ROS planowanego zespołu elektrowni wiatrowych⁵¹, w podsumowaniu której stwierdzono m.in. że ROS nie jest zgodny z wymaganiami przepisów o ochronie środowiska i jako niepełny materiał dowodowy do wydania DSU wymaga uzupełnień i wyjaśnień merytorycznych,
- opinia dotycząca części chiropterologicznej ROS⁵²,
- opinia dot. wpływu potencjalnej inwestycji elektrowni wiatrowych na awifaunę lęgową, migrującą i zimującą oraz nietoperze⁵³.

W rozdziale II opracowania zawarto krytyczną ocenę pozostałych rozdziałów ROS w zakresie: emitowanego hałasu i przekroczeń jego dopuszczalnych wartości, dźwięków o niskiej częstotliwości, infradźwięków, drgań i wibracji, zgodności z planami rozwoju i planami ochrony walorów przyrodniczo krajobrazowych województwa opolskiego oraz wariantowania przedsięwzięcia. Omawiany rozdział opracowano w oparciu o literaturę przedmiotu i ówczesne przepisy.

W podsumowaniu opracowania przedstawionego przez TPZO stwierdzono, że raport powinien być odrzucony w całości z uwagi m.in. na:

- brak ocen dotyczących wpływu lokalizacji elektrowni wiatrowych na wartość nieruchomości, kumulacji oddziaływania, klimatu akustycznego, efektów optycznych, wpływu na społeczeństwo i możliwych konfliktów społecznych,
- mierną jakość badań terenowych (np. ptaków i nietoperzy),

⁵⁰ Dalej: DSU.

⁵¹ Sporządzona przez mgr inż. R.W.. Autor jest m.in. ekspertem ds. ooś oraz gospodarki wodnej w Towarzystwie na Rzecz Ziemi, członkiem Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Katowicach oraz Rady Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Górnej Wisły.

⁵² Autorstwa dr A. K., chiropterologa, Przewodniczącego Państwowej Rady Ochrony Przyrody.

⁵³ Autorstwa mgr M.S., m.in. członka Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków oraz Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Przyrody Pro Natura.

- dezaktualizację raportu.

(dowód: akta kontroli str. 258-358)

Powyższe opinie i uwagi nie spowodowały aktualizacji ROS przez inwestora. Wójt wyjaśniła, że Urząd przekazał ww. opracowania do inwestora celem zapoznania i ustosunkowania się do powyższych uwag.

(dowód: akta kontroli str. 861)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zdaniem NIK brak uregulowań prawnych w zakresie minimalnej dopuszczalnej odległości od zabudowań mieszkalnych, jak również brak szczegółowych współrzędnych geograficznych posadowienia elektrowni wiatrowych, umożliwił inwestorowi znaczną swobodę planowania lokalizacji turbin. Wywołało to wśród mieszkańców stan niepewności i zagrożenia w związku z coraz większą świadomością na temat wpływu hałasu i infradźwięków na ich zdrowie i życie oraz na florę i faunę. Oględziny w terenie oraz analiza dokumentacji kartograficznej potwierdziły, że zarówno inwestor jak i Gmina nie wyznaczyli miejsc posadowienia przyszłych elektrowni wiatrowych.

(dowód: akta kontroli str. 359-362)

2.4. W celu zapewnienia mieszkańcom możliwości udziału w postępowaniu w sprawie przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko Wójt J.D. podjął następujące działania:

- po otrzymaniu wniosku inwestora⁵⁴ z dnia 20 kwietnia 2009 r. wraz z kartą informacyjną przedsięwzięcia, w dniu 21 maja 2009 r. wydał obwieszczenie o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie wydania DSU, które zostało zamieszczone w tygodniku *Panorama Powiatu Brzeskiego*, na tablicach ogłoszeń sołectwa Jankowice Wielkie, Urzędu Gminy Olszanka i Urzędu Gminy Skarbimierz oraz w BIP na stronach internetowych ww. gmin wraz z kartą informacyjną przedsięwzięcia,
- postanowieniem z dnia 24 czerwca 2009 r. Wójt stwierdził potrzebę przeprowadzenia ww. oceny dla Farmy Wiatrowej Jankowice Wielkie oraz określił zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko⁵⁵, zgodny z art. 66 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływania hałasu, drgań i wibracji na ptactwo.

(dowód: akta kontroli str. 250-253, 403-412, 418-421, 740)

Po otrzymaniu w dniu 1 października 2009 r. ROS Wójt obwieszczeniem z dnia 14 października 2009 r. poinformował o rozpoczęciu procedury z udziałem społeczeństwa w postępowaniu w sprawie wydania DSU, wyznaczając termin 21 dni na zgłaszanie uwag i wniosków. W ww. obwieszczeniu Wójt określił strony postępowania poprzez podanie numerów 71 działek z terenu gmin Olszanka i Skarbimierz⁵⁶, na których zlokalizowana będzie planowana inwestycja oraz jej strefa oddziaływania oraz wskazanie inwestora i jej pełnomocnika. Poinformował ponadto, że: jest organem właściwym do wydania DSU dla inwestycji zlokalizowanej na terenie gmin Olszanka i Skarbimierz, a organami właściwymi do dokonania uzgodnień i wydania opinii jest Starostwo Powiatowe w Brzegu i PWIS. W terminie określonym w obwieszczeniu do Urzędu Gminy nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski od mieszkańców gmin Olszanka i Skarbimierz.

⁵⁴ E. sp. z o.o. to pierwotna nazwa firmy, następna nazwa firmy to E.Sp. z o.o. Od 15 marca 2015 r. zmiana nazwy na: P. FW WIERZBNIK/JANKOWICE Sp. z o.o.

⁵⁵ Dalej: ROS.

⁵⁶ W obrębie: Olszanka, Przylesie, Obórki, Jankowice Wielkie, Pogorzela, Czeska Wieś, Łukowice Brzeskie, Pepice, Małujowice.

Następnie obwieszczeniem z dnia 26 listopada 2009 r. Wójt poinformował o możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym oraz wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów przed wydaniem DSU. Wnioski i uwagi można było składać w terminie 7 dni od daty doręczenia zawiadomienia w Wydziale Inwestycji, Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu. Obwieszczenia podano do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie w BIP i na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Olszanka oraz przekazanie sołtysom i do Urzędu Gminy Skarbimierz z prośbą o podanie publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty.

(dowód: akta kontroli str. 439-533, 741-742, 824-825)

W dniu 13 listopada 2009 r. Starosta Brzeski postanowił uzgodnić na etapie wydawania DSU przedsięwzięcie *Farma Wiatrowa Jankowice Wielkie*, formułując jednocześnie 18 warunków obowiązujących w trakcie prowadzenia prac inwestycyjnych oraz po oddaniu elektrowni wiatrowych do użytkowania. Warunki określone przez Starostę Brzeskiego na etapie budowy ww. inwestycji dotyczyły m.in.:

- zorganizowania prac budowlanych w rejonie najbliższych terenów chronionych akustycznie w sposób pozwalający ograniczyć uciążliwość dla mieszkańców tych terenów, w szczególności nie należało wykonywać tych prac w porze nocnej,
- ograniczenia ilości powstających odpadów oraz zapewnienia ich unieszkodliwienia w sposób zgodny z zasadami ochrony środowiska,
- wykorzystania ziemi powstałej w wyniku zakończenia prac ziemnych do kształtowania terenów technicznych (nieutwardzonych) przy elektrowniach i terenów zajętych na czas budowy (ruch pojazdów) oraz wywiezienie ewentualnego nadmiaru ziemi w miejsce wskazane w pozwoleniu na budowę,
- ograniczenia wycinki drzew i krzewów do niezbędnego minimum oraz uzyskania stosownych zezwoleń na wycinkę,
- zaniechania wszelkich prac będących potencjalnym źródłem niekorzystnego oddziaływania akustycznego w okresie lęgowym ptaków (od 1 marca do 15 października),
- zminimalizowania skutków naruszenia istniejącej na przedmiotowym terenie równowagi biologicznej i obniżenia walorów środowiska przyrodniczego oraz niedopuszczenia do dewastacji poza niezbędnym obszarem robót,
- zalecenia, aby wytyczne zawarte w projekcie budowlanym i wykonawczym, uwzględniały rozwiązania mające na celu ograniczenie do minimum negatywnych oddziaływań na środowisko.

Warunki ustalone dla etapu eksploatacji inwestycji nakładały m.in. obowiązki:

- ograniczenia poziom hałasu na terenach normowanych, pochodzącego z przedmiotowego przedsięwzięcia, to poziomu, który nie przekracza wartości dopuszczalnych według aktualnych przepisów wykonawczych do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*⁵⁷,
- przeprowadzenia jednorazowych pomiarów poziomu hałasu w środowisku przed oddaniem inwestycji do użytkowania, zgodnie z referencyjną metodyką pomiarową, określoną rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 4 listopada

⁵⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.

2008 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody⁵⁸,

- prowadzenia monitoringu ornitologicznego w cyklu rocznym, powtórnego trzykrotnie w ciągu 5 lat po oddaniu farmy do eksploatacji⁵⁹.

(dowód: akta kontroli str. 422-436)

PWIS w piśmie z 19 listopada 2009 r. zaopiniował środowiskowe uwarunkowania wyrażenia zgody na realizację przedsięwzięcia *Farma Wiatrowa Jankowice Wielkie*, z następującą uwagą w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych: *przed dopuszczeniem do użytkowania należy wykonać pomiary kontrolne natężenia hałasu na najbliższych terenach chronionych*. W uzasadnieniu opinii PWIS podano m.in., że: 1/ ww. farma wiatrowa posadowiona będzie na terenach rolniczych, 2/ najmniejsza odległość turbin wiatrowych od terenów objętych ochroną przed hałasem wynosić będzie: 820 m od m. Pępice, 1050 m od m. Obórki, 1300 m od m. Przylesie, 785 m. od m. Jankowice Wielkie i 1050 m. od m. Czeska Wieś, 3/ z treści ROS wynika, iż planowane przedsięwzięcie nie będzie stanowić zagrożenia dla środowiska w zakresie emisji pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz i promieniowania elektromagnetycznego, 4/ źródłem hałasu w okresie funkcjonowania instalacji będzie głównie praca turbin wiatrowych, lecz - zgodnie z obliczeniami przedstawionymi w ROS - dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku będą zachowane; celem sprawdzenia prawidłowości wykonanych obliczeń ze stanem faktycznym należy przeprowadzić pomiary kontrolne.

(dowód: akta kontroli str. 437-438)

Wszystkie uwagi Starosty Brzeskiego oraz PWIS zostały uwzględnione przez Wójta w DSU nr IRIOS DSS 7625/17/09 wydanej w dniu 26 maja 2010 r. Informację o wydaniu ww. decyzji Wójt podał do publicznej wiadomości w obwieszczeniu z dnia 26 maja 2010 r., które zamieszczono na tablicy ogłoszeń Urzędu, na stronie internetowej Gminy Olszanka w BIP oraz w prasie lokalnej

(dowód: akta kontroli str. 534-556, 826-827)

Ocena zgodności postanowień mpzp Gminy Olszanka z planowaną budową elektrowni wiatrowych została dokonana przez właściwych merytorycznie pracowników Urzędu. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Urzędu zadania z zakresu ochrony środowiska w okresie od 1 lipca 2008 r. realizowała D.S-S., obecnie specjalista ds. ochrony środowiska i gospodarki odpadami. Ww. wyjaśniła, że zarówno zmiana studium jak i mpzp zostały przygotowane w celu zlokalizowania elektrowni wiatrowych na terenie Gminy. W trakcie weryfikacji sprawdzano, czy działki, na których inwestor planował posadowić turbiny wiatrowe, leżą na terenach oznaczonych w mpzp jako EW/R. Sprawa zgodności planowanej lokalizacji elektrowni wiatrowych z mpzp konsultowana była również z Wójtem Gminy Skarbimierz.

(dowód: akta kontroli str. 824-825, 829-835)

W dniu 10 czerwca 2014 r. TPZO wystąpiło z wnioskiem o dopuszczenie do uczestnictwa na prawach strony w powtarzanym postępowaniu administracyjnym w sprawie wydania DSU. Postanowieniem z 21 sierpnia 2014 r. Wójt wyraziła zgodę

⁵⁸ Dz. U. z 2008 r. Nr 206, poz. 1291, obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2014 r. (Dz. U. poz. 1542).

⁵⁹ Monitoring powinien być prowadzony z uwzględnieniem lokalnych populacji ptaków oraz ptaków migrujących w zakresie oraz metodyce uzgodnionej z organem administracji rządowej właściwym w sprawach ochrony przyrody. Wyniki monitoringu należy przedstawić organowi odpowiedzialnemu za wydanie DSU oraz Wojewódzkiemu Konserwatorowi Przyrody. W przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu na migrujące zwierzęta lub ostoje ich bytowania inwestor może być zobowiązany do podjęcia działań ratunkowych na własny koszt w celu usunięcia lub minimalizacji zagrożeń.

na udział TPZO w ww. postępowaniu z uwagi na prowadzoną przez TPZO działalność ekologiczną, cele statutowe oraz interes społeczny.

(dowód: akta kontroli str. 856-860)

W dniu 17 czerwca 2014 r. TPZO złożyło wniosek do Wójta Gminy Olszanka o odmowę wydania DSU dla ww. przedsięwzięcia, powołując się w jego uzasadnieniu m.in. na niekompletność, nierzetelność i niezgodność z wymogami prawa krajowego i wspólnotowego ROS sporządzonego przez inwestora, brak konsultacji społecznych, a także zbyt małą odległość planowanych elektrowni wiatrowych od zabudowań mieszkalnych. Do wniosku TPZO dołączono uchwały podjęte na zebraniach wiejskich w sołectwach: Jankowice Wielkie, Michałów i Obórki, zgodnie z którymi minimalna odległość elektrowni wiatrowych od zabudowań sołectwa Jankowice Wielkie i Obórki wynosić może 2 tys. m, a od zabudowań sołectwa Michałów – 3 tys. m.

(dowód: akta kontroli str. 862-869)

W sprawie wydania nowej DSU Wójt wyjaśniła, że postępowanie administracyjne jest aktualnie na etapie zawiadomienia stron o zebranych dowodach w sprawie, z umożliwieniem stronom zapoznawania się z materiałem dowodowym oraz składania uwag i wniosków. Organ wydając decyzję będzie brał pod uwagę wszystkie zaistniałe okoliczności, zgromadzone dowody i materiały oraz konflikty społeczne związane z planowaną inwestycją.

(dowód: akta kontroli str. 861)

Ocena cząstkowa

Z uwagi na uchylene przez SKO pierwotnej DSU Najwyższa Izba Kontroli odstąpiła od oceny działań kontrolowanej jednostki poprzez wydanie tej decyzji, natomiast działania podejmowane dotychczas w ramach ponownego rozpatrzenia tej sprawy, ocenia pozytywnie.

3. Wybrane działania organów Gminy związanych z lokalizacją elektrowni wiatrowych

Opis stanu faktycznego

3.1. W toku postępowania planistycznego w zakresie lokalizacji elektrowni wiatrowych Wójt wydał decyzję nr IRIOS DSS 7625/17/09 z dnia 26 maja 2010 r. ustalającą środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia polegającego na budowie *Farmy Wiatrowej Jankowice Wielkie na terenie Gminy Olszanka i Skarbimierz*. Na podstawie wypisów z rejestru gruntów, prowadzonego w Starostwie Powiatowym w Brzegu, w trakcie kontroli ustalono, że: według stanu na dzień podejmowania uchwały nr XXIII/152/2008 z dnia 28 listopada 2008 r. *zmieniającej uchwałę w sprawie przystąpienia do zmiany studium* działki, na których planowano zlokalizować elektrownie wiatrowe należały do: RSP w Jankowicach Wielkich (143,42 ha – 100% własności), ww. RSP i osób fizycznych (57,17 ha – współwłasność) oraz RSP w Przylesiu (5,57 ha - 100% własności).

W wyniku analizy wykazu radnych i władz Gminy w kadencji 2006-2010 oraz pracowników Urzędu Gminy Olszanka, prowadzących sprawy z zakresu zagospodarowania przestrzennego i ochrony środowiska, stwierdzono, że nazwiska tych osób nie figurowały na wypisach z rejestru ww. gruntów.

Według oświadczenia złożonego przez D.S.-S., specjalistę ds. ochrony środowiska i gospodarki odpadami, nie zachodziły przesłanki, określone w art. 24 § 1 *Kodeksu postępowania administracyjnego*⁶⁰, do wyłączenia jej z udziału w ww. postępowaniu.

⁶⁰ Dalej: Kpa.

Zadania z zakresu planowania przestrzennego i gospodarki nieruchomościami w kontrolowanym okresie realizowała inspektor E.N., która także oświadczyła, że nie wystąpiły przesłanki określone w art. 24 § 1 Kpa. Nie zachodziły również przesłanki, wynikające z art. 25 Kpa, a dotyczące wyłączenia byłego Wójta od załatwienia sprawy o wydanie DSU.

(dowód: akta kontroli str. 9-35, 185-194, 205-207, 244, 765-766)

Z informacji uzyskanych w trybie art. 29 ust.1 pkt 2 lit. f od Prezesa RSP wynikało m.in., że w dniu 8 czerwca 2006 r. została zawarta umowa dzierżawy pomiędzy RSP, a inwestorem, obowiązująca do dnia 8 marca 2035 r. (29 lat). Umowa dzierżawy obejmowała obszar nie przekraczający 30 ha w obrębach geodezyjnych: Jankowice Wielkie, Pogorzela i Obórki, a jej celem było podjęcie niezbędnych i skutecznych działań, zmierzających do wybudowania i eksploatacji farmy wiatrowej. Dzierżawca zobowiązany był do zapłaty czynszu dzierżawnego w wysokości 5 tys. zł rocznie w okresie do dnia 31 grudnia 2010 r. i w przypadku niezyskania pozwolenia na budowę - 50 tys. zł w 2011 r. Wysokość czynszu dzierżawnego w latach 2012-2015 uległa obniżeniu na podstawie kolejnych aneksów w związku z przedłużającą się procedurą uzyskania pozwolenia na budowę. Docelowo dzierżawca zobowiązał się do zapłaty kwoty 25 tys. zł od każdej posadowionej elektrowni wiatrowej za każdy rozpoczęty rok dzierżawy.

Prezes RSP wyjaśnił ponadto, że według jego wiedzy w okresie od 2003 r.:

- przedstawiciele władz RSP i jej członkowie nie byli radnymi Gminy Olszanka, ani pracownikami Urzędu,
- Pan W. Oliwa - Przewodniczący Rady Gminy w kadencji 2006-2010 – był prezesem RSP do 2003 r., nie był i nie jest członkiem RSP,
- w przypadku gruntów, które są współwłasnością RSP i jej członków obecnych lub byłych, inwestor zawarł odrębne umowy dzierżawy, którymi RSP nie dysponuje.

(dowód: akta kontroli str. 767-791)

Analogiczną procedurę wydzierżawienia gruntów pod planowaną lokalizację elektrowni wiatrowych inwestor zastosował wobec RSP w Przylesiu. Umową dzierżawy nr 750712-301 z dnia 12 maja 2008 r. ustalono czynsz dzierżawny w wysokości 5 tys. zł rocznie. Czynsz ten był płacony przez inwestora do 2014 r.⁶¹. Prezes RSP Przylesie poinformował, że według jego wiedzy przedstawiciele władz spółdzielni i jej członkowie nie byli radnymi Gminy Olszanka w latach 2006-2010, ani pracownikami Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 793-823)

Także M.Ś. - przedstawiciel TPZO, stowarzyszenia sprzeciwiającego się lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenie Gminy Olszanka - oświadczył, że nie posiada wiedzy na temat przypuszczalnej lokalizacji turbin wiatrowych na działkach będących własnością radnych bądź członków ich rodzin, nie wie również, który z radnych głosował przeciw uchwale o zmianie studium uwarunkowań oraz uchwale o przyjęciu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i kto się wstrzymał.

(dowód: akta kontroli str. 743)

3.3. Uchwałę nr XXXIV/211/2009 przekazano do Wydziału Nadzoru i Kontroli Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego przy piśmie nr RGiDG.0150-10/09 z dnia 3 grudnia 2009 r. Wojewoda Opolski nie wydał rozstrzygnięcia nadzorczego w sprawie ww. uchwały. Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego nr 12 z dnia 8 lutego 2010 r. i weszła w życie po upływie

⁶¹ W 2015 r. działka nr 21/3 obręb Przylesie, na której planowano lokalizację elektrowni wiatrowej przeszła na własność osób prywatnych.

30 dni od dnia jej ogłoszenia, tj. od 11 marca 2010 r. Uchwałę zamieszczono w Biuletynie Informacji Publicznej (zakładka Akty prawne) na stronie internetowej Gminy Olszanka.

(dowód: akta kontroli str. 82, 178, 658)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Finansowanie dokumentacji planistycznej oraz zmiany wartości nieruchomości związane z lokalizacją elektrowni wiatrowych

Opis stanu faktycznego

4.1. Dokumentację planistyczną dotyczącą projektu zmiany studium i mpzp w związku z lokalizacją elektrowni wiatrowych Gmina Olszanka otrzymała od inwestora nieodpłatnie. Koszty opracowania tej dokumentacji obciążły inwestora. Skarbnik Gminy⁶² wyjaśniła, że z dokumentacji finansowej znajdującej się w Urzędzie nie wynika, by Gmina poniosła koszty związane z przygotowaniem, opracowaniem czy też zleceniem przygotowania projektu zmiany studium i mpzp. Dodała ponadto, że z posiadanych dokumentów nie wynika, by zgoda na lokalizację elektrowni wiatrowej była bezpośrednio uzależniona od sfinansowania przez inwestora dokumentacji planistycznej lub przekazania na rzecz Gminy darowizny.

(dowód: akta kontroli str. 227-228, 636-638)

W dniu 4 stycznia 2008 r. Gmina zawarła umowę darowizny nr 750712-901 ze spółką E. z siedzibą w Szczecinie (darczyńca). Zgodnie z § 1 ww. umowy, darowizna w wysokości 6 tys. zł miała być przeznaczona na wykonanie zadań z zakresu zagospodarowania przestrzennego, a w szczególności na wykonanie opracowania zmiany studium. Darowizna wpłynęła na konto bankowe Gminy w dniu 18 kwietnia 2008 r. Rada Gminy⁶³ dokonała zmiany planu dochodów (§ 0960 *Otrzymane spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej*) i wydatków (§ 4300 *Zakup usług pozostałych*) o kwotę 6 tys. zł w rozdziale 71004 *Plany zagospodarowania przestrzennego* (w części 710 *Działalność usługowa*). W ewidencji księgowej wydatków budżetu Gminy w 2008 r. w rozdziale 71004, § 4300 nie odnotowano żadnych wydatków związanych bezpośrednio z opracowaniem dokumentacji dla celów lokalizacji elektrowni wiatrowych. Na dzień 31 grudnia 2008 r. w planie wydatków w rozdziale 71004, § 4300 pozostały niewykorzystane środki w kwocie 7 694 zł. Również w 2009 r. Gmina nie wydatkowała środków na opracowanie dokumentacji planistycznej w rozdziale 71004, § 4300.

Otrzymałą nieodpłatnie dokumentację służącą zmianie studium i mpzp Gmina ujęła w księgach rachunkowych w 2012 r. w ramach realizacji wniosku pokontrolnego RIO. Autor dokumentacji planistycznej dotyczącej elektrowni wiatrowych na terenie Gminy Olszanka⁶⁴ wycenił jej wartość na 7 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 639-643, 644, 645-647, 655, 656-657)

W sprawie sfinansowania dokumentacji planistycznej przez inwestora - J.D. (Wójt Gminy Olszanka w latach 2006-2010) - wyjaśnił co następuje: *na początku mojej kadencji Urząd Marszałkowski zorganizował wyjazd studyjny do Wolina, gdzie oglądaliśmy elektrownie wiatrowe i biogazownie. Na podstawie listy uczestników*

⁶² Od 1 stycznia 2015 r. Skarbnikiem Gminy jest Joanna Kopij.

⁶³ Uchwałą nr XIX/122/2008 z dnia 29 maja 2008 r. w sprawie zmiany uchwały nr XIV/97/2007 z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy na 2008 r.

⁶⁴ Biuro Projektowe P.K. ze Szczecina.

inwestor ze Szczecina skontaktował się z naszą Gminą. Przedstawiciele inwestora spotkali się z radnymi, w trakcie spotkania przedstawili założenia budowy elektrowni wiatrowej na terenie Gminy, przedstawili także możliwe do uzyskania efekty finansowe dla Gminy. Głównym celem było pozyskanie środków finansowych dla Gminy, ubocznym efektem miała być rekultywacja wysypiska śmieci w Obórkach, w tym celu miała być wykorzystana ziemia spod fundamentów pod turbiny wiatrowe. Gmina nie posiadała własnych opracowań w tym zakresie. Według mojego rozeznania inne Gminy też skorzystały z materiałów przygotowanych przez inwestora. Podejmowaliśmy różne działania, aby zainteresować potencjalnych inwestorów naszymi terenami inwestycyjnymi. Wymagała tego sytuacja finansowa Gminy. Radni stali na stanowisku, że chcą elektrowni wiatrowej na terenie Gminy, ale z budżetu gminy nie dołożą środków do powstania tej inwestycji.

(dowód: akta kontroli str. 634-635)

E. R., sprawująca funkcję Sekretarza Gminy w kontrolowanym okresie, wyjaśniła, że od początku pojawienia się tematu tej inwestycji ok. 2007 r. sprawę osobiście prowadził były Wójt. O sprawie dowiedziała się od pracowników, gdyż Wójt nie angażował jej do jakichkolwiek spraw z zakresu planowanej inwestycji oraz do rozmów z inwestorem. Do czasu kontroli Regionalnej Izby Obrachunkowej z Opola⁶⁵ nie wiedziała o otrzymanej darowiznie od inwestora i nie wie na co zostały wykorzystane środki.

(dowód: akta kontroli str. 871)

T.W., Skarbnik Gminy Olszanka w okresie od grudnia 1999 r. do lutego 2009 r. – wyjaśnił, że dokładnie nie pamięta, ale wydaje mu się, że do końca jego pracy w Urzędzie nie zostały zaciągnięte żadne zobowiązania, ani wydatkowane środki w związku z wykorzystaniem przekazanej gminie darowizny. Dodał, że zgodnie z obowiązującymi w Urzędzie zasadami i procedurami, inicjatywa w sprawie przygotowania umów oraz przygotowania i realizacji zadań ujętych w budżecie należała do komórek podlegających bezpośrednio Wójtowi i osób merytorycznie realizujących poszczególne zadania.

(dowód: akta kontroli str. 744-745)

W sprawie przeznaczenia środków otrzymanych w formie darowizny w 2008 r. M.D. – Skarbnik Gminy w okresie od 1 marca 2009 r. do 8 stycznia 2015 r. - oświadczyła, że w chwili objęcia przez nią obowiązków budżet na 2009 r. był już uchwalony i nie była poinformowana o dochodach, jakie zostały wpisane do budżetu; nie przypomina sobie, aby w czasie jej kadencji jakiegokolwiek środki były wydatkowane na inwestycję związaną z budową farmy wiatrowej; stwierdziła ponadto, że warunkiem wydatkowania jakiegokolwiek środków z budżetu jest informacja wydziału merytorycznego, a do Referatu Finansowego Urzędu w okresie pełnienia przez nią funkcji Skarbnika nie wpłynęła żadna informacja dotycząca wydatków związanych z budową farmy wiatrowej.

(dowód: akta kontroli str. 763)

Kontrolę doraźną w zakresie gospodarki finansowej Gminy za lata 2006-2011, ze szczególnym uwzględnieniem procedury uchwalenia zmiany studium i mpzp oraz wydatków z tym związanych, w listopadzie 2011 r. przeprowadziła RIO. Stwierdzone w trakcie ww. kontroli nieprawidłowości polegały na zaniechaniu wyceny nieodpłatnie otrzymanej dokumentacji planistycznej służącej zmianie studium i mpzp dla realizacji elektrowni wiatrowych oraz nieujęciu jej w księgach rachunkowych Gminy. Ustalenia ww. kontroli zostały wykorzystane przez Prokuraturę Rejonową w Brzegu w treści uzasadnienia postanowienia z dnia 16 maja 2012 r. o umorzeniu śledztwa.

⁶⁵ Dalej: RIO.

Wypełniając zalecenie pokontrolne RIO, w dniu 16 kwietnia 2012 r. wprowadzono ww. dokumentację planistyczną o wartości 7 tys. zł do ewidencji księgowej Gminy Olszanka na koncie 020 *Wartości niematerialne i prawne*.

(dowód: akta kontroli str. 210-241, 764)

W kontrolowanym okresie Prokuratura Rejonowa w Brzegu prowadziła śledztwo w sprawie:

- niedopełnienia obowiązków przez Wójta Gminy w latach 2007-2009 poprzez wykorzystanie dokumentacji dostarczonej przez podmiot bezpośrednio zainteresowany treścią studium i mpzp, nieodpowiednie zweryfikowanie tej dokumentacji, zaniechanie przeprowadzenia konsultacji społecznych przed projektowaniem i realizacją inwestycji – elektrowni wiatrowej w Jankowicach Wielkich,
- dopuszczenia, wbrew przepisom ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości*⁶⁶, w szczególności art. 6 ust. 1 do podania w księgach rachunkowych Gminy Olszanka w latach 2007-2009 nierzetelnych danych, które to zachowanie polegało na niewskazaniu nieodpłatnego uzyskania dokumentacji od inwestora farmy wiatrowej Jankowice Wielkie, otrzymanej bez obowiązku poniesienia kosztów jego sporządzenia, niewycenieniu wartości uzyskanej dokumentacji i w konsekwencji pominięciu podania jej wartości w księgach rachunkowych Gminy, tj. o przestępstwo z art. 77 pkt 1 ustawy *o rachunkowości*,
- poświadczenia nieprawdy w lipcu 2009 r. w Gdyni i w Olszance poprzez sporządzenie i przedłożenie organom Gminy Olszanka nierzetelnej opinii w przedmiocie wpływu planowanej inwestycji na środowisko naturalne, a także zawarcie w raporcie informacji o odbyciu przez organy Gminy Olszanka konsultacji społecznych, która to opinia została sporządzona przez dr W.S. jako przedstawiciela inwestora, tj. przestępstwo z art. 271 § 1 kk.

Wobec braku znamion czynu zabronionego Postanowieniem z dnia 16 maja 2012 r. Prokuratura Rejonowa w Brzegu umorzyła ww. śledztwo. W uzasadnieniu umorzenia śledztwa wskazano m.in., że:

- w dokumentach gminnych znajduje się potwierdzenie przeprowadzenia konsultacji społecznych, które w przypadku opracowywania zmian studium i mpzp oznaczają obwieszczenie informacji o przystąpieniu do prac modyfikacyjnych, ustosunkowywanie się do podnoszonych zarzutów i sprzeciwów; to, że część mieszkańców obszaru objętego planowaną inwestycją nie zapoznała się z towarzyszącymi inwestycji dokumentami, nie oznacza, że nie były one wyłożone do wglądu,
- decyzja o lokalizacji inwestycji elektrowni wiatrowych w Jankowicach Wielkich pochodziła od organu stanowiącego, kolegialnego, tj. Rady Gminy; Wójt był jedynie realizatorem uchwały. To, że niektórzy z mieszkańców nie chcieli lokalizacji inwestycji na ich terenie i zamierzali pomysł ten storpedować, pozostaje poza marginesem analiz postępowania karnego; o lokalizacji inwestycji postanowiono w sposób demokratyczny, przewidziany prawem,
- poza wszelkimi wątpliwościami działaniom Wójta Gminy i przedstawicielom Rady Gminy przyświecało zamierzenie poprawy - poprzez lokalizację elektrowni wiatrowej - sytuacji Gminy; wykorzystali do tego celu przedsiębiorców, którzy mieli doświadczenie w realizacji tego rodzaju inwestycji; zlecieli im wykonanie

⁶⁶ Dz.U. z 2013 r., poz. 330 ze zm.

większości prac projektowych i przygotowawczych; poza korzyścią, jaką lokalizacja inwestycji miała przynieść Gminie Olszanka i Gminie Skarbimierz, nie ma żadnych danych wskazujących na uzyskanie bezprawnej korzyści przez przedstawicieli Gminy,

- zachowania przedstawicieli Gminy, polegającego na braku odnotowania w księgach rachunkowych ww. dokumentacji uzyskanej bez obowiązku poniesienia kosztów z tym związanych, nie można uznać za przestępstwo z ustawy o rachunkowości, ani jakiegokolwiek inne. To błąd merytoryczny, pozostający poza ramami prawa karnego.

(dowód: akta kontroli str. 197-203)

Uwagi dotyczące badanej działalności

W powyższym zakresie Najwyższa Izba Kontroli zwraca jednak uwagę, że finansowanie prac planistycznych ze środków inwestora zainteresowanego dogodnym dla siebie rozstrzygnięciem może potencjalnie negatywnie oddziaływać na rzetelność i obiektywizm podejmowanych rozstrzygnięć.

Opis stanu faktycznego

4.2. Prognozę skutków finansowych uchwalenia mpzp opracował w 2009 r. zespół urbanistów pod kierunkiem dr inż. arch. E. Cz.–Ś. na koszt inwestora. Prognoza uwzględniała przepisy art. 36 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym. Szacunkowe wpływy do budżetu z tytułu opłaty planistycznej, przy założeniu sprzedaży w ciągu 5 lat wszystkich gruntów, na których posadowiono elektrownie wiatrowe, określono w prognozie na ok. 130 tys. zł. Ponadto z ww. prognozy wynikało, że w przypadku powstania elektrowni wiatrowych Gmina, począwszy od następnego roku po zakończeniu inwestycji, uzyska wpływy z tytułu podatku od nieruchomości w zakresie budowli. Wysokość tych wpływów zależna będzie od wartości budowli ustalonej na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych⁶⁷ oraz ustalonej przez Radę Gminy stawki podatku od nieruchomości dla budowli (aktualnie 2%).

Według założeń inwestora, planowane koszty wybudowania jednej elektrowni wiatrowej w Gminie Olszanka wynosić będą ok. 10 mln zł, z czego 25% stanowić będzie wartość fundamentu i wieży elektrowni (tj. ok. 2,5 mln zł). Szacunkowe dochody Gminy z tytułu podatku od nieruchomości mogą wynosić ok. 50 tys. zł rocznie (2,5 mln zł x 2%) od jednej turbiny wiatrowej. W przypadku wybudowania 21 turbin dochody Gminy wyniosłyby ok. 1 050 tys. zł rocznie.

(dowód: akta kontroli str. 374-402, 636-638, 649-651)

W latach 2008-2015 (do zakończenia kontroli) Gmina nie uzyskała dochodów budżetowych w związku z lokalizacją elektrowni wiatrowych na terenie Gminy, jak również nie poniosła kosztów związanych z wypłatą odszkodowań czy wykupem nieruchomości, spowodowanych ograniczeniem możliwości lub niemożliwością korzystania z nieruchomości wskutek uchwalenia zmiany mpzp.

Skarbnik Gminy wyjaśniła, że w okresie od 27 grudnia 2012 r. do 16 stycznia 2013 r. do Urzędu Gminy wpłynęły pisma 49 mieszkańców sołectw: Jankowice Wielkie, Obórki, Przylesie i Krzyżowice. Mieszkańcy informowali Wójta, że w przypadku lokalizacji elektrowni wiatrowych w odległości mniejszej niż 2 km od nieruchomości, wystąpią z żądaniem wykupienia nieruchomości lub ich części w trybie art. 36 ust. 1 pkt 2 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, w związku ze spadkiem wartości tych nieruchomości. Pisma te pozostają w aktach Referatu Finansowego Urzędu bez rozpatrzenia.

(dowód: akta kontroli str. 636-638)

⁶⁷ Dz. U. z 2014 r., poz. 849 ze zm.

Zdaniem Wójta A.R. przy szacowaniu przychodów Gminy z tytułu ww. inwestycji należy uwzględnić aspekt odszkodowań dla mieszkańców w związku z obniżeniem wartości nieruchomości oraz możliwe migracje ludności wynikające z uciążliwości farmy wiatrowej. Odływ mieszkańców z terenu Gminy może spowodować obniżenie należnej subwencji oświatowej, która w 2015 r. wynosi 8 389 zł średnio na jednego ucznia.

(dowód: akta kontroli str. 663)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, dnia 30 lipca 2015 r.

Kontroler
Andrzej Myrta
Doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Dyrektor

.....
podpis

.....
podpis